

Espai de coneixement:

QUÈ FER SI ES PATEIX UNA AGRESSIÓ?

1. En primer lloc trucar als mossos d'esquadra que enviaran un patrulla a l'adreça que es doni. Quan arribin també és important recollir tota la documentació personal (DNI, Targeta de Residència o Passaport, Llibre de Família, targetes de la Seguretat Social, targeta bancària, etc) així com tots els documents acreditatius dels ingressos i despeses familiars i documents que acreditin agressions anteriors.

Mossos d'Esquadra - Servei d'Atenció a la Dona en situació de violència 900.900.120 (24 h)

2. Si s'han produït lesions físiques és convenient anar a un centre sanitari perquè es faci un informe mèdic de les lesions (que enviaran als mossos d'esquadra). També és important fer fotografies de les lesions i guardar una còpia de totes les receptes i informes mèdics.

Hospital Clínic Provincial. Departament de Ginecologia.
Villarroel, 170 - 08036 (Barcelona)
Telf. 93 454 60 00

Hospital de Sant Joan de Déu. Unitat d'agressions sexuals.
Ctra. Esplugues, s/n - 08034 (Barcelona)
Telf. 93 280 40 00

3. Demanar assessorament jurídic: cada cas és diferent i té les seves peculiaritats. Entre aquesta llista de recursos es pot trobar el més adequat a cada cas:

Servei d'Orientació Jurídica
Servei públic i gratuït d'atenció jurídica personalitzada a tot Catalunya.
Consulta a www.gencat.cat municipis i horaris d'atenció.

Institut Català de les Dones (ICD). Línia d'atenció a les dones en situació de violència 900 900 120
www20.gencat.cat/portal/site/icdones

Departament de Benestar Social
Generalitat de Catalunya
Telf. 900 300 500

Equip d'Atenció a la Dona - Ajuntament de Barcelona
Garcilaso 23-27 - 08027 (Barcelona)
Telf. 93 243 37 10

Associació d'Assistència a Dones Agredides Sexualment (ADAS)
C/Balmes n52 principal 2a - 08007 (Barcelona)
Telf. 93 487 57 60

Ca la Dona
C/ Casp, 38, pral. (Barcelona)
Telf. 93 412 71 61

Oficina d'Atenció a la Víctima del Delicte
Via Laietana, 4, 4rt (Barcelona)
Telf. 900 12 18 84

Tamaia
C/ Casp, 38, pral.
Telf. 93 412 08 83

Oficina Permanent d'Atenció Social
c/ Comerç, 44 (Barcelona)
Telf. 900 70 30 30 / 93 319 00 42

Oficina ICD Tarragona
Sant Francesc, 3
Telf. (977) 24 13 04

Oficina ICD Girona
Juli Garreta, 14, entl.
Telf. (972) 41.29.90

Oficina ICD Lleida
Avda. del Segre, 5
Telf. (973) 70.36.00

Oficina ICD Terres de l'Ebre
C/ de Montcada, 23 Palau Abaria (Tortosa)
Telf. (977) 44.47.58

Drets sexuals i reproductius

XXIII Premi 8 de març Maria Aurèlia Capmany

DRET A NO SER SOTMESES A TORTURES NI MALTRACTAMENTS

www.observatori.apfcib.org
www.dsir.apfcib.org

Xerrada a càrrec de la Sra. Marisa Fernández
membre de Dones Juristes

dimarts 17 de novembre a les 18:30h
Pati Llimona (Regomir 3. Barcelona)

ASSOCIACIÓ DE PLANIFICACIÓ FAMILIAR DE CATALUNYA I BALEARS

L'Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears (APFCIB) és una entitat no governamental interdisciplinària d'àmbit autonòmic formada per persones interessades en la promoció i defensa del Drets Sexuals i Reproductius. Es va constituir a Barcelona l'any 1982, arran del sorgiment dels Centres de Planificació Familiar. Es proposa impulsar, fomentar i facilitar la sensibilització, la prevenció i l'educació de la societat en l'àmbit de la salut sexual i reproductiva. És una de les entitats fundadores de la Federació de Planificació Familiar d'Espanya (FPFE), organisme que integra a totes les associacions que treballen a nivell estatal. Així mateix, forma part de la Federació de Planificació Familiar Internacional (IPPF) dedicada a la promoció i defensa de la salut sexual i reproductiva, amb representació a diversos països d'arreu del món.

COM POTS FER-TE SÒCI/A?

Si voleu rebre més informació o fer-vos soci/es només cal que envieu un mail a administracio@apfcib.org amb la següent informació:

Nom i Cognoms: .....

Adreça, codi postal i població: .....

Telèfon de contacte: .....

E-mail: .....

Professió: .....

LA QUOTA DE SOCI/A SÓN 40€ ANUALS

La quota per a menors de 30 anys són 20€ anuals

C. Pere Vergés 1, Planta 10 desp. 1 - 08020 Barcelona

Tel/Fax: 93 305 53 22

Cap de Programes: coordinacioprojectes@apfcib.org

Administració: administracio@apfcib.org

Ens trobaràs a www.apfcib.org / www.observatori.apfcib.org

Ajuntament de Barcelona
Dones

ASSOCIACIÓ DE
PLANIFICACIÓ FAMILIAR
DE CATALUNYA I BALEARS

Generalitat de Catalunya
Departament
de Salut

Generalitat de Catalunya
Institut Català
de les Dones

Totes les persones tenen dret a ser protegides de la violència, l'explotació sexual i els abusos sexuals.

La violència per motius de gènere és segurament la violació dels Drets Humans més generalitzada i consentida socialment. El terme abasta la violència domèstica, les formes de maltractament sexual i psicològic i les pràctiques nocives, entre elles la mutilació o tall genital femení. També inclou la selecció prenatal en funció del sexe del fetus i l'infanticidi femení. La violació sistemàtica, utilitzada cada cop més com a arma de guerra en els conflictes armats, ha impulsat l'aprovació d'importants acords internacionals per protegir les dones i castigar els que perpetrin aquests delictes.

DRET A NO SER SOTMESES A TORTURES NI MALTRACTAMENTS

L'autonomia i la capacitat de les dones per a decidir sobre la seva pròpia vida sexual i reproductiva és un dret fonamental reconegut internacionalment a la Conferència Internacional de Població i Desenvolupament de les Nacions Unides, a El Caire, l'any 1994.

Des de llavors, la normativa de nombrosos països ha tipificat com a violència contra les dones les actuacions que vulnerin els drets de les dones a decidir lliurement sobre la seva sexualitat i reproducció. La violència sexual, les mutilacions genitals, els avortaments selectius i les esterilitzacions forçades formen part de les conductes que vulneren els drets sexuals i reproductius de les dones.

En els últims anys ha començat a emergir el concepte de violència obstètrica, que si bé no figura en el catàleg de drets sexuals i reproductius, està íntimament vinculada amb aquests.

La violència obstètrica descriu els abusos de les persones professionals de la salut contra el dret de la dona en el procés del part. El concepte s'ha inclòs com una forma de violència en les lleis contra la violència a les dones de Veneçuela i Argentina.

La llei veneçolana sobre el dret de les dones a una vida lliure de violència (2006) ha estat el primer instrument normatiu que ha definit i sancionat la violència obstètrica :

....S'entén com violència obstètrica l'apropiació del cos i processos reproductius de les dones per personal de la salut, que s'expressa en un tracte deshumanitzador, en un abús de medicalització i patologització dels processos naturals, comportant pèrdua d'autonomia i capacitat de decidir lliurement sobre els seus cossos i sexualitat, impactant negativament en la vida de les dones.

La llei considera com a actes de violència obstètrica: no atendre de manera oportuna i eficaç les urgències obstètriques; oferir un tracte deshumanitzat; obligar les dones a realitzar el part en posició supina, quan existeixin els mitjans necessaris per a practicar un part vertical; negar la possibilitat de veure al seu fill o filla un cop ha nascut; alterar el procediment normal del part o obligar la dona a practicar el part per cesària. Les conductes de violència obstètrica estan penalitzades amb una sanció.

La innovadora llei veneçolana ha propiciat que la recent llei argentina de protecció integral per a prevenir, sancionar i eradicar la violència contra les dones en els àmbits en els que es desenvolupin les seves relacions interpersonals (març de 2009) contempli la violència obstètrica com una de les modalitats de violència contra les dones. La llei argentina la defineix com la violència que exerceix el personal de salut sobre el cos i els processos reproductius de les dones, expressada en un tracte deshumanitzat, un abús de medicalització i patologització dels processos naturals.

La llei argentina no és sancionatòria, no crea nous tipus penals, el que fa és definir els principis i drets que han presidir el desenvolupament de les polítiques públiques per a combatre les violències contra les dones.

Encara és massa aviat per analitzar els efectes de les normes esmentades però caldrà seguir indagant aquesta via per ampliar els drets sexuals i reproductius de les dones.

Marisa Fernández

Marisa Fernández
Advocada feminista i membre de Dones Juristes.

SABIES QUE...

El 16,4% de les trucades rebudes a la línia d'atenció a les dones en situacions de violències (900 900 120) durant el 2008 van ser de persones menors de 30 anys?

QUÈ ENTENEM PER VIOLÈNCIA CONTRA LES DONES?

La violència contra les dones s'emmarca en una violència estructural que afecta tota la societat i que s'expressa a través d'una violència simbòlica que alimenta i justifica les relacions de subordinació i poder existents entre homes i dones (patriarcat). La violència es pot manifestar de diverses formes i a diversos àmbits i en trobem, per tant, diverses tipologies:

- Violència social que es manifesta aïllant la dona de les seves amistats, la seva família, la seva feina, intentant controlar la informació que rep per qualsevol via...
- La violència econòmica troba la seva manifestació, per exemple, en la submissió de la dona en la dependència econòmica.
- La violència física es la més coneguda de les violències, és aquella que es veu, és el pic de l'iceberg, es pot manifestar com a empentes, cops, bufetades, cops de peu, etc.
- Existeix també l'agressió desplaçada que consisteix a agredir com si fos un joc, simulant que no és veritat.
- La violència sexual troba les seves formes de manifestació en un llenguatge procaç, exhibició dels genitals, tocaments, coacció, violació...
- Per últim, la violència psicològica es manifesta de diverses formes: amenaces i desqualificacions, "comunicació perversa", seducció narcisista, victimització de l'home, etc.

D'altra banda, la violència segueix un cicle denominat el cicle de la violència, és vital estar alerta davant els primers indicis de les situacions d'abús en les relacions de parella. Malgrat tot, de vegades és molt complicat detectar-les i relacionar-les amb una relació abusiva.

El cicle s'inicia quan es produeix i s'identifica una situació de violència (física, psicològica i/o sexual) després de la qual sempre hi ha una fase de manipulació afectiva (perdó, excuses, penediment, promeses de canvi, etc.) que anomenen fase de la "lluna de mel". La segueix una fase de tensió i conflicte, que torna a desencadenar en un altre acte de violència.

Les fases de la violència, doncs, són tres i les podem descriure de la següent manera (García, M. 2005):

- Fase d'acumulació de la tensió, es caracteritza per la tensió que pateix l'agressor, aquesta sovint és provocada per elements externs a la relació com ara situacions individuals d'estrès, de frustració, etc. Aquí la dona intenta controlar la situació fent tot el possible perquè ell no descarregui la seva tensió de forma violenta contra ella. La dona creu que pot evitar la violència de la seva parella sense saber que l'agressió no depèn d'ella sinó d'ell.
- Fase de l'esclat de la violència, que allibera la tensió acumulada, es produeix una agressió focalitzada cap a la dona tot i que també poden ser agredides altres persones de la unitat familiar. Ell la culpa a ella, i d'aquesta manera es desresponsabilitza ell, i ella ja té por.
- Fase de la "lluna de mel" o de la manipulació emocional, aquesta fase actua sobre la dona com a element de reforç en el manteniment de la situació perquè l'home li fa creure que ell canviarà. Al mateix temps, l'home involucra la dona en l'acte abusiu, fent que ella se senti també culpable de l'incident. D'altra banda, l'home queda reforçat en la seva conducta, atès que ell mateix no l'identifica com a violenta. Així mateix, el perdó i la por de la dona, li permeten no qüestionar-se les seves accions.

És important remarcar que quan el cicle de la violència s'estableix, aquest no s'atura mai per ell mateix, sinó que la intensitat és creixent, podent arribar, fins i tot, a desaparèixer la fase de manipulació afectiva, donant-se un cicle permanent d'abús-tensió. Per això és molt important identificar les situacions d'abús que poden donar-se en les relacions de parella que poden configurar els antecedents de les futures relacions violentes.

Anna Morero i Belen Varela
Associació de Planificació Familiar de Catalunya i Balears

RECOMANACIONS DEL MES

UNA WEB
Vida sin violencia
www.guiaviolenciadegenere.com/

Les estudiants del màster d'Igualtat de la Universitat Autònoma de Madrid han creat una web amb la voluntat de recollir tota la informació existent i que pugui ser útil tan a dones víctimes de la violència de gènere com a professionals del sector en la seva activitat diària, o qualsevol persona interessada. Destaca un apartat dedicat a joves i adolescents i el document que conté els Drets de les Dones víctimes de violència de Gènere en 8 idiomes diferents. En aquests moments la informació assistencial, algunes adreces i recursos propis de les Comunitats Autònomes està limitat a la Comunitat de Madrid, però es preveu ampliar amb les dades de la resta de l'Estat espanyol.

UNA PEL·LÍCULA
'Las estrellas de la línea'
Direcció i guió: Chema Rodríguez,
Espanya, 2006

Valeria, Vilma, Mercy i la resta de les seves companyes són prostitutes que treballen al costat de la via del tren que travessa la ciutat de Guatemala. Per cridar l'atenció sobre els seus problemes, sobre l'assetjament de la policia i els assassinats impunes, formen un equip de futbol, entrenen i s'inscriuen en un torneig local del que després són expulsades per la seva condició de "sexe-servidores", generant en el país una encesa controvèrsia, rebutjos i suports que transformen les seves vides de la nit al dia.

UNA PLATAFORMA
Plataforma Unitària
Contra les Violències de gènere
www.violenciadegenere.org/

Es va constituir el novembre de 2002 i aglutina totes aquelles persones que treballen per eradicar la violència contra les dones de la nostra societat. Organitza activitats i projectes per sensibilitzar a la ciutadania de Catalunya respecte a la problemàtica social que suposa la violència contra les dones i, al mateix temps, exigir recursos a les diferents administracions per fer-la desaparèixer. Són conegudes les concentracions dels tercers dilluns de cada mes a la plaça St Jaume de Barcelona.

Actualment, la Plataforma organitza el IV Fòrum per la prevenció de la violència vers les dones (20-22 de novembre) on es presentaran els treballs guanyadors del I Concurs per l'eradicació de les violències de gènere.